

Traditionella växter i villastaden

RÅD FÖR TRÄDGÅRDSÄGARE • GRANKULLA STAD

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Lövträd.....	7
3	Lövbuskar.....	19
4	Barrträd och barrbuskar	35
5	Klätterväxter	41
6	Källor	44

Grankulla stad 2022. Uppdaterad 11.10.2023.

Utarbetad av Emmi Silvennoinen.

Fotografier: Emmi Silvennoinen

Illustrationer: Getty images

Pämbild: *Rhododendron 'Catawbiense Grandiflorum'*, parkrododendron

Översättare: Mats Malm

Layout: Kapteeni Kuu.

1 Inledning

Hufvudstadsbladet 1953: "Välskötta villor inbäddade i frodig grönska, kraftigt kuperad terräng, slingrande vägar, barrskog, luft som är lätt att andas – detta är några exempel på de särdrag som först tjuvar en besökare i Grankulla". (Glasverandor och snickarglädje – villakulturen i Grankulla) Grankullas historia som villasamhälle och trädgårdsstad sträcker sig ända från grundandet av Grankulla AB 1906 fram till våra dagar. Grankulla blev stad 1972. I år, 2022, har det gått 50 år sedan dess. En vacker, lummig omgivning har alltid varit ett viktigt inslag i Grankullas stadsbild, och när byggandet tilltar får grönområdena en allt viktigare roll. Den tätare bebyggelsen gör att dagens gårdsplaner ofta inte har lika mycket plats som forna dagars trädgårdar. Fortfarande kan grönskan ändå sträcka sig oavbruten från skogar och allmänna grönområden till privata tomter med hjälp av genomtänkt planering och olika byggnadslösningar.

Köksträdgårdarnas historia går ända tillbaka till de första slotts- och klosterträdgårdarna i Finland. Prydnadsväxterna gjorde isteg under eran för herrskapsträdgårdar på 1800- och 1900-talet. Den här guiden tar upp ett urval traditionella vedväxter som går att odla idag och vanligen kommit i mer omfattande bruk i våra trakter senast på 1980-talet, i regel en lång tid före det. Genom att välja gammaldags växter kan man bevara en bit gammal trädgårdskultur i vår närmiljö och en sådan prioritering gör det också lönsamt att driva upp växterna framöver. Vad som är traditionella växter förändras naturligtvis över tid. Den ansedda trädgårdsarkitekten Paul Olsson var verksam i Grankulla och hade också en plantskola här. Till våra dagar har plantskolans försäljningskatalog från 1957 bevarats och kan laddas ned på Grankulla stads webbsidor för Paul Olssons park. För många växter

som nämns i förteckningen har förädlingen och försäljningen senare upphört, och namnbeståndet har förändrats efter den tiden, men de växter som saluförs ännu idag har märkts med beteckningen (P.O.) i den här guiden. Bland de växter som guiden tar upp finns även några nyare finländska förädlade växter, exempelvis alprosor och azaleor, som har konstaterats vara härdiga i vårt lokala klimat. Urvalet av växter inbegriper även vissa ömtåliga rariteter som är avsedda för varma växtplatser.

Källmaterialet för denna guide består bland annat av publikationer om Grankullas historia och trädgårdsväxternas historia samt Helsingfors stads omfattande guide för stadsväxter, där man samlat information om hur vedväxter har odlats i Helsingfors under olika tidsperioder. Den här guiden har fäst avseende vid rådande status som främmande art för vissa traditionella arter. Det är helt förbjudet att odla eller sälja växter som finns i EU-förteckningen eller den nationella förteckningen över invasiva främmande arter. I framtiden uppdaterar vi handboken i takt med att växtarter läggs till i förteckningarna över invasiva främmande arter. Därutöver tar den nationella strategin för främmande arter upp några traditionella odlingsväxter som bör planteras efter övervägande och spridning ut i naturen förhindras. De populäraste arterna nämns av informationsskäl i den här förteckningen. Genom övervägda växtval och god omvårdnad kan vi bevara den lummiga grönskan och särdragen i vår trädgårdsstad för kommande generationer, med aktning för den omgivande naturen. På grund av de förändrade växtförhållandena som följer av klimatförändringarna och risken för att nya växtskadegörare eventuellt tränger in på vårt område är planteringar med många arter ett ekologiskt hållbart sätt att förbereda sig på utmaningar.

2 Lövträd

Tabellen tar upp ett urval lövträd som av tradition har planterats i finländska trädgårdar och som drivs upp kommersiellt av finländska plantskolor. Växterna listas i alfabetisk ordning efter det latinska namnet. Tabellens första kolumn innehåller växtens vetenskapliga namn, den andra kolumnen växtens namn på finska och svenska och den tredje olika arter och sorter i detalj. Till exempel det första namnet i tabellen, *Acer* spp., står för lönnsläktet (*Acer*) och dess arter (species, förkortat

spp.). Ett exempel på en art är *Acer negundo*. Den tredje kolumnen tar upp arter och sorter, som är märkta med (P.O.) om de finns i försäljningskatalogen för Paul Olssons plantskola i Grankulla 1957. Den fjärde kolumnen ger tilläggsinformation och anger vid vilken tid växten har börjat planteras inom vårt område. Här anges också eventuell status som främmande art och eventuell giftighet.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Acer</i> spp.	Vaahterat, lönnar	<ul style="list-style-type: none">▪ <i>A. negundo</i>, asklönn (P.O.)▪ <i>A. platanoides</i>, skogslönn (P.O.)▪ <i>A. platanoides</i> 'Schwedleri', blodlönn▪ <i>A. platanoides</i> 'Deborah', blodlönn (selektad ur 'Schwedleri'),▪ <i>A. platanoides</i> 'Faassen's Black', svartlönn▪ <i>A. saccharinum</i>, silverlönn▪ <i>A. saccharinum</i> 'Wieri', flikbladig silverlönn.	<p>Traditionella villaväxter. Skogslönnen växer vild i Finland. Asklönnar planterades redan på 1800-talet. Blod- och silverlönnar började planteras i början av 1900-talet, svartlönnar på 1960-talet. Skogslönnen har en fin höstfärg. Stora, bredkroniga träd för en stor gårdsplan.</p> <p>☠ Obs! <i>A. pseudoplatanus</i>, tysklönn, är Invasiv främmande art som ingår i den nationella förteckningen. Det är helt förbjudet att plantera och odla arten.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Balkanin-hevoskastanja, hästkastanj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. hippocastanum</i> (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Påträffas emellanåt planterad redan i början av 1900-talet. Anslående, stora blad och blomställningar. Ett stort träd för en stor gårdsplan.</p> <p>☠ Obs! Fara för sjukdom av <i>Pseudomonas</i>-bakterie och kastanjemal (insekt klassificerad som främmande art), varför det rekommenderas att trädets planteras i grupper med många arter eller som enskilda träd.</p> <p>! Växten inklusive kastanjerna är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Alnus</i> spp.	Lepät, alar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. glutinosa</i>, klibbal ▪ <i>A. glutinosa</i> 'Sakari', pelarklibbal ▪ <i>A. incana</i>, gråal ▪ <i>A. incana</i> f. <i>laciniata</i>, flikbladig gråal. 	<p>Alar och deras speciella former växer naturligt i Finland. De speciella formerna har ökat efter 1950-talet. Lämpliga även för fuktiga växtplatser. Klibbalen är relativt kortlivad. Rätt stora träd, men den smala pelarformen passar också på en liten gård.</p>
<i>Betula</i> spp.	Koivut, björkar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>B. pubescens</i>, glasbjörk ▪ <i>B. pendula</i>, vårtbjörk (P.O.) ▪ <i>B. pendula dalecarlica</i>, ornäsbjörk ▪ <i>B. pendula</i> var. <i>pendula</i> f. <i>bircalensis</i>, birkalabjörk ▪ <i>B. pendula</i> f. <i>crispa</i>, fransbjörk ▪ <i>B. pendula</i> var. <i>carelica</i>, masurbjörk ▪ <i>B. pendula</i> 'Youngii', tårbjörk. 	<p>Traditionella villaväxter. De flesta arter och sorter växer vilt i Finland. De speciella formerna har planterats sedan början av 1900-talet, birkalabjörk sedan 1940-talet. Blir vanligen stora.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Carpinus betulus</i>	Euroopanvalkopyökki, avenbok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. betulus</i>, avenbok. 	Planterades redan i början av 1900-talet, troligtvis tidigare. Vid krona och skrovlig stam. Varierande vintertålighet efter ursprung, frodas säkrast på en varm och skyddad växtplats. Växer till träd eller stor buske hos oss och passar troligen även på en liten gård. Tillgången ännu svag.
<i>Cercidiphyllum japonicum</i>	Katsura, katsura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. japonicum</i>, katsura. 	Har planterats sedan 1940-talet. Doftande och dekorativt lövverk, fin höstfärg. Blir inte stor hos oss, och kan även fås som buske. Lämplig även på en liten gård.
<i>Crataegus</i> spp.	Orapihlajat, hagtornar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. douglasii</i>, douglashagtorn (P.O.) ▪ <i>C. laevigata</i> 'Paul's Scarlet', rosenhagtorn (P.O. ned namnet <i>C. oxycantha paulii</i>) ▪ <i>C. ×mordenensis</i> 'Toba', pärlhagtorn ▪ <i>C. submollis</i>, trädhagtorn. 	Traditionella villaväxter. Pärlhagtorn har planterats sedan 1940-talet, de övriga sedan början av 1900-talet. Små, blommande, taggiga prydnadsträd som ofta har en fin höstfärg. Lämplig även på en liten gård.
<i>Fagus sylvatica</i>	Euroopanpyökki, bok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>F. sylvatica</i>, bok. 	Traditionella villaväxter. Planterades redan i början av 1900-talet. Även rödblådiga sorter har varit populära. Sällsynt, kräver en varm växtplats. Blir sannolikt inte stor hos oss. ! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Fraxinus</i> spp.	Saarnet, askar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>F. excelsior</i>, ask (P.O.) ▪ <i>F. excelsior</i> 'Pendula', hängask (P.O.) ▪ <i>F. pennsylvanica</i>, rödask (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Den vanliga asken växer vild i Finland. Stiliga, stora blad och vacker gul höstfärg. Stora träd för en stor gårdsplan.</p> <p>☹️ Obs! Fara för askskottsjuka (sjukdom orsakad av svamp klassificerad som främmande art), varför det rekommenderas att trädet planteras i grupper med många arter eller som enskilda träd.</p>
<i>Juglans</i> spp.	Jalopähkinät, valnötter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>J. ailanthifolia</i>, japansk valnöt ▪ <i>J. cinerea</i>, grå valnöt ▪ <i>J. mandshurica</i>, manchurisk valnöt. 	<p>Japanska och grå valnötsträd har planterats ända sedan början av 1900-talet, manchurisk valnöt sedan 1940-talet. Särskilt bredkroniga träd med stora, ståtliga blad och en fin, gul höstfärg. Stora träd för en stor gårdsplan. Nötterna är ätliga.</p>
<i>Malus domestica</i>	Tarhaomenapuu, apel	<p>Finns i flera tiotals sorter. De mest traditionella är</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M.</i> 'Antonovka' ▪ <i>M.</i> 'Bergius' ▪ <i>M.</i> 'Huvitus' ▪ <i>M.</i> 'Gul kanel' (vanligen i formen gult kaneläpple) ▪ <i>M.</i> 'Röd kanel' (vanligen i formen rött kaneläpple) ▪ <i>M.</i> 'Sockermiron' ▪ <i>M.</i> 'Transparente blanche' ▪ <i>M.</i> 'Åkerö'. 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades i stor omfattning redan på 1800-talet. Små, blommande fruktträd. Lämpliga även på en liten gård. De flesta äppelsorter är korspollinerade, dvs. de behöver planteras med en annan sort för säker skörd. Nuförtiden är dvärgformer populära, då behovet av beskärning är mindre än för de traditionella, större formerna.</p> <p>! Krossade frön är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Malus</i> spp.	Omenapuut, apclar	<p>Ett stort antal sorter. Till de mer traditionella hör</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. baccata</i>, bärapel (P.O.) ▪ <i>M. prunifolia</i>, sibirisk apel <p>Övriga vitblommiga sorter t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. 'Dolgo'</i> ▪ <i>M. 'Erstaa'</i> ▪ <i>M. 'Hyvingiensis'</i> ▪ <i>M. 'John Downie'</i> <p>Rosablommiga sorter <i>M. Purpurea</i>-Gruppen, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. 'Aamurusko'</i> ▪ <i>M. 'Almey'</i> (tid. 'Kirjailija') ▪ <i>M. 'Cowichan'</i> (tid. 'Kadetti') ▪ <i>M. 'Hopa'</i> ▪ <i>M. 'Makamik'</i> ▪ <i>M. 'Rixi'</i> ▪ <i>M. 'Tumma Kaunotar'</i>. 	<p>Traditionella villaväxter. Av prydnadsäppelträden har de vitblommiga arterna och sorterna använts längst i Finland, till exempel bärapel och sibirisk apel planterades redan på 1800-talet. De rosablommiga formerna började planteras på 1940-talet. Små, blommande prydnadsträd.</p> <p>! Krossade frön är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Phellodendron amurense</i>	Korkkipuu, korkträd	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. amurense</i>, korkträd. 	<p>Planterades redan i början av 1900-talet. Sällsynt raritet. Bredvuxet träd, dekorativt, med korkaktig bark. Unga individer frostkänsliga. Blir ofta litet hos oss.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Populus</i> spp.	Poppelit, popplar	Ett stort antal arter och sorter, t.ex. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. alba</i> ssp., silverpoppel ▪ <i>P. laurifolia</i>, lagerpoppel ▪ <i>P. balsamifera</i> ssp., balsampoppel ▪ <i>P. nigra</i> ssp., svartpoppel. 	Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet. Popplar är snabbväxande och mycket stora träd med kraftigt rotsystem. Tillgången på vissa arter kan nuförtiden vara svag.
<i>Populus tremula</i>	Haapa, asp	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. tremula</i>, asp ▪ <i>P. tremula</i> 'Erecta', pelarasp. 	Aspen växer naturligt i Finland och senast på 1940-talet började man veterligen använda dess pelarform som prydnadsträd. Stora träd, men den smala pelarformen passar också på en liten gård. Aspen sprider sig kraftigt med hjälp av rotskott.
<i>Prunus cerasifera</i>	Kirsikkaluumu (myrobalaani), körsbärsplommon	Ett flertal ganska nya fruktsorter, t.ex. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. cerasifera</i> 'Kometa' ▪ <i>P. cerasifera</i> 'Mara' ▪ <i>P. cerasifera</i> 'Podarok'. 	Planterades redan på 1800-talet. Små, blommande fruktträd. Många sorter är självpollinerande, men har fördel av korsbefruktning, dvs. det är bäst att plantera dem med en annan sort för säker skörd. Skjuter rotskott.
<i>Prunus domestica</i> ssp.	Kriikuna ja luumu, krikon och plommon	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. domestica</i> subsp. <i>insititia</i> 'Allmänt blåkrikon' Ett rikligt antal fruktsorter av <i>P. domestica</i> subsp. <i>domestica</i> , t.ex. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. domestica</i> 'Kuntala' ▪ <i>P. domestica</i> 'Kuokkala' ▪ <i>P. domestica</i> 'Sinikka' ▪ <i>P. domestica</i> 'Viktoria' ▪ <i>P. domestica</i> 'Allmänt gulplommon' ▪ <i>P. domestica</i> 'Allmänt rödpplommon'. 	Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet. Små, blommande fruktträd. Många sorter är självpollinerande, men har fördel av korsbefruktning, dvs. det är bäst att plantera dem med en annan sort för säker skörd. Skjuter rotskott. ! Krossade plommon- och krikonkärnor är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Prunus</i> spp.	Kirsikat (hedelmä), körsbär (frukt)	<p>Ett rikligt antal fruktsorter, varav surkörsbär <i>P. cerasus</i> ssp främst odlas i Finland. Olika sorter av surkörsbär</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. cerasus</i> 'Chokoladnaja', chokladkörsbär ▪ <i>P. cerasus</i> 'Fanal' ▪ <i>P. cerasus</i> 'Huvimajan kuulasmarja' ▪ <i>P. cerasus</i> 'Lettisk låg' ▪ <i>P. cerasus</i> 'Sikkola' ▪ <i>P. cerasus</i> 'Skuggmorell'. 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet. Små fruktträd med rik blomning. Sötkörsbär, <i>P. avium</i>, är sällsynta hos oss och mycket känsliga. Många sorter är självpollinerande, men har fördel av korsbefruktning, dvs. det är bäst att plantera dem med en annan sort för säker skörd. Skjuter rotskott.</p> <p>! Krossade kärnor är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Prunus</i> spp.	Kirsikat, körsbär	<p>Ett flertal prydnadssorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. cerasus</i> 'Rhexii', Schalins körsbär ▪ <i>P. sargentii</i>, bergkörsbär ▪ <i>P. (Sargentii-Gruppen)</i> 'Accolade', prydnadskörsbär. 	<p>Mer omfattande plantering av bergkörsbär och amerikanskt häggkörsbär började på 1940-talet. De har en kraftig höstfärg. Relativt små, blommande prydnadsträd. Bergkörsbäret har ganska vid krona.</p> <p>☼ Obs! <i>P. Pennsylvanica</i>, amerikanska häggkörsbäret, är en främmande art som ska förhindras att sprida sig ut i naturen och som bör planteras efter övervägande..</p> <p>! Krossade kärnor är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Prunus</i> spp.	Tuomet, häggar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. maackii</i>, näverhägg ▪ <i>P. padus</i>, hägg (P.O.) ▪ <i>P. padus</i> 'Colorata', blodhägg ▪ <i>P. virginiana</i>, virginiahägg. 	<p>Traditionella villaväxter. Den vanliga häggen växer vild i Finland. Virginiahäggar planterades redan i början av 1900-talet, eventuellt tidigare. Blodhäggar började planteras på 1960-talet. Rätt små, blommande prydnadsträd. Larvar av häggspinnmal kan ansätta häggar och tidvis äta träden nästan kala.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom. Bårets fruktkött är giftfritt.</p>
<i>Pyrus communis</i>	Päärynä, päron	<p>Ett rikligt antal fruktsorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P.</i> 'Aune' ▪ <i>P.</i> 'Flemish Beauty' ▪ <i>P.</i> 'Experimentalfältets Augustipäron' ▪ <i>P.</i> 'Tohtori' ▪ <i>P.</i> 'Yleinen suomalainen päärynä'. 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet. Rätt små, blommande fruktträd. Många sorter är självpollinerande, men har fördel av korsbefruktning, dvs. det är bäst att plantera dem med en annan sort för säker skörd.</p>
<i>Pterocarya</i> spp.	Siipipähkinät, vingnötter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. fraxinifolia</i>, kaukasisk vingnöt ▪ <i>P. rhoifolia</i>, japansk vingnöt. 	<p>Har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Sällsynta, kräver en skyddad växtplats. Stiliga, stora blad och fin gul höstfärg. Kan bli små hos oss.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Quercus</i> spp.	Tammet, ekar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Q. robur</i>, ek (P.O.) ▪ <i>Q. robur</i> 'Fastigiata', pyramidek ▪ <i>Q. petraea</i>, bergkek ▪ <i>Q. rubra</i>, rödek. <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> </div>	<p>Traditionella villaväxter. Den vanliga eken växer vild i Finland. Rödekar har planterats sedan 1940-talet, de sällsynta bergkekarna åtminstone sedan 1950-talet. Stora och långlivade träd. Den smala pyramidformen passar också på en liten gård.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom. Ollonen innehåller garvsyra.</p>
<i>Salix</i> spp.	Pajut, pilar och sälgar	<p>Odlade bl.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. alba</i> 'Sibirica', silverpil (P.O.) ▪ <i>S. caprea</i> 'Pendula', hängsälg ▪ <i>S. euxina</i> 'Bullata', klotpil. 	<p>Silverpilar och klotpilar planterades redan på 1800-talet. Pilar är snabbväxande och ofta kortlivade träd som frodas även på fuktiga växtplatser. Ett flertal olika arter saluförs, från träd till låga buskar. Särskilt silverpilen har även använts i klippta häckar.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkingar
<p><i>Sorbus</i> spp. <i>Aria</i> sp. <i>Hedlundia</i> sp. <i>Scandosorbus</i> sp.</p>	<p>Pihlajat, rönнар</p>	<p>Ett stort antal arter och sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. aucuparia</i>, rönн ▪ <i>S. aucuparia</i> 'Pendula', hängrönн ▪ <i>S. aucuparia</i> 'Fastigiata', pelarrönн ▪ <i>S. americana</i>, amerikansk rönн ▪ <i>S. commixta</i>, japansk rönн ▪ <i>S. ulleungensis</i> 'Dodong', ullungrönн ▪ <i>S. frutescens</i>, liten pärlrönн ▪ <i>S. incana</i>, silveroxel ▪ <i>Aria edulis</i> (syn. <i>Sorbus aria</i>), vitoxel ▪ <i>Hedlundia hybrida</i> (syn. <i>Sorbus hybrida</i>), finnoxel ▪ <i>Hedlundia</i> ×<i>thuringiaca</i> 'Fastigiata', (tid. <i>Sorbus</i> ×<i>thuringiaca</i> 'Fastigiata) rundoxel ▪ <i>Scandosorbus intermedia</i> (syn. <i>Sorbus intermedia</i>), oxel (P.O.). 	<p>Rönн och finnoxel växer vilt i Finland. Oxel och vitoxel planterades redan i början av 1900-talet. Antalet arter och sorter har ständigt ökat. Häng- och pelarformerna började veterligen planteras på 1940-talet. Ullungrönнen är en rätt ny sort som har varit tillgänglig sedan 1990-talet och är numera populär. Små, blommande prydnadsträd som ofta har en fin höstfärg. Obs! Sötrönнар och bärrönнар är i allmänhet en korsning mellan rönн och någon annan växt, till exempel aronia eller hagtorn.</p>
<p><i>Tilia</i> spp.</p>	<p>Lehmukset, lindar</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>T. cordata</i>, skogslind ▪ <i>T. xeuchlora</i>, glanslind ▪ <i>T. xeuropaea</i>, parklind med sorter ▪ <i>T. platyphyllos</i>, bohuslind (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Skogslinden växer vild i Finland. Åtminstone parklinden 'Zwarte Linde' planterades redan på 1800-talet, troligen även flera andra lindarter, som bohuslind. Stora träd som trivs väl även i stadsmiljö med utmaningar.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövträd	Anmärkningar
<i>Ulmus</i> spp.	Jalavat, almar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>U. laevis</i>, vresalm (P.O.) ▪ <i>U. glabra</i>, skogsalm (P.O.) ▪ <i>U. glabra</i> 'Camperdownii', hängalm ▪ <i>U. glabra</i> 'Pendula', paraplyalm ▪ <i>U. glabra</i> 'Exoniensis', pyramidalm (P.O.) 	<p>Traditionella villaväxter. Vres- och skogsalm växer vilt i Finland. Hängformerna började planteras i början av 1900-talet, pyramidalmen så vitt man vet senast på 1940-talet. Stora träd, men den långsamväxande hängformen kan passa även på en liten gårdsplan. Fara för almsjuka.</p>

3 Lövbuskar

Tabellen tar upp ett urval lövbuskar och små flerstammiga buskliknande träd som av tradition har planterats i finländska trädgårdar. Växterna listas i alfabetisk ordning efter det latinska namnet. Tabellens första kolumn innehåller växtens vetenskapliga namn, den andra kolumnen växtens namn på finska och svenska och den tredje olika arter och sorter i detalj. Till exempel det första namnet i tabellen, *Acer* spp., står för lönnsläktet (*Acer*) och dess arter (species, förkortat spp.). Ett exempel på

en art är *Acer tataricum* och ett exempel på en sort (subspecies, förkortat ssp. eller subsp.) är *A. tataricum* subsp. *ginnala*. Den tredje kolumnen tar upp arter och sorter, som är märkta med (P.O.) om de finns i försäljningskatalogen för Paul Olssons plantskola i Grankulla 1957. Den fjärde kolumnen ger tilläggsinformation och anger vid vilken tid växten har börjat planteras inom vårt område. Här anges också eventuell status som främmande art och eventuell giftighet.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Acer</i> spp.	Vaahterat, lönnar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. tataricum</i>, tatarlönn (P.O.) ▪ <i>A. tataricum</i> subsp. <i>ginnala</i>, ginnalalönn (P.O.). 	Traditionella villaväxter. Planterades redan i början av 1900-talet, eventuellt tidigare. Stora buskar och små stamträd som ofta har fin höstfärg.
<i>Amelanchier</i> spp.	Tuomipihlajat, häggmisplar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. alnifolia</i>, bärhäggmispel ▪ <i>A. laevis</i>, kopparhäggmispel ▪ <i>A. lamarckii</i>, prakthäggmispel. 	Traditionella villaväxter. Har planterats sedan början av 1900-talet, bärhäggmispeln åtminstone sedan 1950-talet. Stora buskar och små stamträd som ofta har fin höstfärg. Ätliga bär. ☠ Obs! <i>A. spicata</i> , häggmispel, är en främmande art som ska förhindras att sprida sig ut i naturen och som inte längre bör planteras.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Aronia</i> spp.	Aroniat, aronior	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. ×mitschurinii</i>, bäraronia, bland sorterna t.ex. <i>×Sorbaronia mitschurinii</i> 'Viking' ▪ <i>A. ×prunifolia</i>, slånaronia. 	Slånaronior har planterats sedan 1940-talet, bäraronior eventuellt sedan 1960-talet. Kraftigt rödskiftande höstfärg. Ätliga bär med kraftigt färgämne.
<i>Berberis</i> spp.	Happomarjat, berberis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>B. buxifolia</i> 'Nana', buxbomsberberis (P.O.) ▪ <i>B. thunbergii</i>, häckberberis (P.O.) ▪ <i>B. ×ottawensis</i> 'Superba', holländsk blodberberis. 	Häckberberis har planterats sedan 1940-talet, holländsk blodberberis åtminstone sedan 1950-talet. Taggiga. Kraftig höstfärg. I början av 1900-talet planterades vanlig berberis (<i>B. vulgaris</i>) allmänt, men den odlas inte längre på grund av risken för svartrost (<i>Puccinia graminis</i>), en skadlig växtsjukdom bland berberis. ! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom. De mogna bären är giftfria.
<i>Caragana</i> spp.	Hernepensaat, karaganer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. frutex</i>, lyckobladsbuske ▪ <i>C. arborescens</i>, häckkaragan, sibirisk ärtbuske (P.O.) ▪ <i>C. arborescens</i> 'Pendula', hängkaragan. 	Traditionella villaväxter. Häckkaraganer har planterats sedan 1800-talet, lyckobladsbuskar sedan början av 1900-talet. De speciella formerna har ökat efter 1940-talet. Har ofta använts i klippta häckar.
<i>Chaenomeles japonica</i>	Japaninruusu-kvitteni, liten rosenkvitten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. japonica</i> (P.O.). 	Har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Liten buske med vacker blomning i början av sommaren och ätliga frukter. Taggig. ! Kärnorna är giftiga vid tuggning.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Cornus alba</i> ssp.	Kanukat, korneller	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. 'Gouchaltii'</i>, gulbrokig kornell ▪ <i>C. 'Elegantissima'</i> vitbrokig korallkornell (P.O.) ▪ <i>C. 'Kesselringii'</i>, blodkornell ▪ <i>C. 'Sibirica'</i>, korallkornell ▪ <i>C. 'Gouchaltii'</i>, gulbrokig kornell ▪ <i>C. alba</i> subsp. <i>stolonifera</i> 'Flaviramea', videokornell (P.O.). 	Planterades redan i början av 1900-talet, eventuellt tidigare. Prydnadsvärde i skotten och lövverket. Trivs väl även på fuktiga växtplatser. ☸ Obs! Främmande arter som ska förhindras att sprida sig ut i naturen. Sorterna bör planteras endast efter övervägande numer. Grundformen <i>C. alba</i> bör inte planteras alls.
<i>Corylus avellana</i>	Pähkinäpensas, hassel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. avellana</i> (P.O.). 	Traditionella villaväxter. Växer vilt i Finland. Stor buske. Nötterna är ätliga.
<i>Cotoneaster</i> spp.	Tuhkapensaat, oxbär	Några arter och sorter, t.ex. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. dammeri</i>, krypxbär (P.O.) ▪ <i>C. integerrimus</i>, oxbär ▪ <i>C. lucidus</i>, häckoxbär ▪ <i>C. ×suecicus</i> 'Skogholm', skogholmsoxbär. 	Traditionella villaväxter. De vanliga oxbären har planterats sedan början av 1900-talet, eventuellt tidigare, och skogholmsoxbär från 1960-talet. Både växten och bären är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.
<i>Crataegus grayana</i>	aitaorapihlaja, häckhagtorn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. grayana</i>, häckhagtorn (P.O. har namnet <i>C. coccinea</i>). 	Traditionella villaväxter. Infördes till Finland redan på 1700-talet. Används allmänt, särskilt i klippta häckar. Bären är ätliga. Obs! Speciellt långa och hårda taggar, som rentav kan punktera däck.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Dasiphora</i> Fruticosa-Gruppen	Tarhansashanhikit, trädgårdstokar	Ett stort antal sorter av <i>D. Fruticosa</i> -Gruppen (P.O. har namnet <i>Potentilla fruticosa</i>), t.ex. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>D. Fruticosa</i>-Gruppen 'Abbotswood' ▪ <i>D. Fruticosa</i>-Gruppen 'Goldfinger' ▪ <i>D. Fruticosa</i>-Gruppen 'Goldteppich' ▪ <i>D. Fruticosa</i>-Gruppen 'Kobold' ▪ <i>D. Fruticosa</i>-Gruppen 'Red Robin' ▪ <i>D. Fruticosa</i>-Gruppen 'Tervola'. 	Trädgårdstokar har planterats ända sedan 1800-talet. Lämpliga även på växtplatser med gassande solsken. Den rikliga blomningen fortgår från sommaren till hösten, men löven kan spricka ut relativt sent på våren, beroende på sort. Vit-, gul-, orange- och rödblommiga sorter tillgängliga. Små och medelstora buskar.
<i>Deutzia</i> spp.	Nietospensaat, deutzior	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>D. scabra</i>, thunbergdeutzia, även med namnet sträv deutzia (P.O.). 	Har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Dekorativ blomning på högsommaren. Frodas säkrast på en skyddad, varm växtplats. Tillgången är rätt svag.
<i>Diervilla</i> spp.	Vuohenkuusamat, getrissläktet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>D. lonicera</i>, getris ▪ <i>D. sessilifolia</i>, kantgetris ▪ <i>D. ×splendens</i>, hybridgetris. 	Getris har planterats sedan början av 1900-talet, kantgetris senare. Hybridgetriset är en rätt sen korsning av de två tidigare. Anspråklösa, marktäckande buskar med prydnadsvärde i det frodiga lövverket. Skjuter rotskott.
<i>Elaeagnus commutata</i>	Lännehopea-pensas, silverbuske	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>E. commutata</i>. 	Har planterats sedan slutet av 1800-talet. Dekorativa silverfärgade blad. Trivs på soliga växtplatser. Skjuter lätt rotskott.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Euonymus</i> spp.	Sorvarinpensaat, benvedssläktet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>E. alatus</i>, vingbenved ▪ <i>E. europaeus</i>, benved (P.O.) ▪ <i>E. planipes</i>, körsbärsbenved. 	Benved planterades redan i början av 1900-talet, troligtvis tidigare. Körsbärs- och vingbenved har planterats sedan 1940-talet. Dekorativa frukter och ofta lysande höstfärg i solsken. Kan sprida sig från fröplantor i omgivningen. ! Alla växtdelar är lindrigt giftiga.
<i>Forsythia</i> spp.	Onnenpensaat, forsythior	Några arter och sorter <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>F. ×intermedia</i>, hybridforsythia ▪ <i>F. ovata</i> (syn. <i>F. japonica</i>), tidig forsythia. 	Planterades redan i början av 1900-talet. Hör till de tidigast blommande på våren, blommar innan bladen spricker ut med lysande gula blommor.
<i>Fothergilla major</i>	Höyhenpensas, stor häxal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>F. major</i> 'Velho', stor häxal. 	Har planterats sedan 1940-talet. Rätt liten buske. Tofsliknande blommor i början av sommaren. Lämplig i en skogsträdgård.
<i>Hippophaë rhamnoides</i>	Tyrni, havtorn	Många sorter tillgängliga, t.ex. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>H. rhamnoides</i> 'Raisa' (honväxt) ▪ <i>H. rhamnoides</i> 'Rudolf' (hanväxt) ▪ <i>H. rhamnoides</i> 'Tarmo' (hanväxt) ▪ <i>H. rhamnoides</i> 'Terhi' (honväxt) ▪ <i>H. rhamnoides</i> 'Tytti' (honväxt). 	Bärbuske som växer vilt i Finland. Taggig. Kräver en solig växtplats för att trivas. Vanligast som tvåbyggare, varför honväxterna behöver en hanväxt till pollinering för att ge bär. Hanblommorna utvecklar inte bär – emellanåt har hanväxterna visserligen några honblommor och ger då även bär. Skjuter rotskott kraftigt. Under de senaste årtiondena har olika sorter förädlats rikligt. Storleken och taggigheten varierar efter sorten.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Holodiscus discolor</i>	Nukka-angervo, vippspirea	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>H. discolor</i>. 	Planterades redan i början av 1900-talet. Sällsynt. Vackra, hängande blommor på högsommaren. Kan bli tämligen stor. Frodas säkrast på en skyddad, varm växtplats.
<i>Hydrangea</i> spp.	Hortensiat, hortensior	<p>Många arter och sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>H. arborescens</i>, vidjehortensia (P.O.) med olika sorter ▪ <i>H. heteromalla</i>, rosenhortensia ▪ <i>H. paniculata</i> 'Grandiflora', syrenhortensia (P.O.) ▪ <i>H. paniculata</i> 'Mustila', mustilahortensia ▪ <i>H. paniculata</i> 'Praecox', månskenshortensia. 	<p>Rosen- och månskenshortensior har planterats ända sedan början av 1900-talet, vidje- och syrenhortensior sedan 1940-talet. Mustilahortensian började öka på 1980-talet. Hortensiorna hör till de mest anslående blommorna på sensommaren. Lämpliga även i en skogsträdgård.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Laburnum alpinum</i>	Kaljukultasade, alpgullregn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>L. alpinum</i>, alpgullregn (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan i början av 1900-talet, troligtvis tidigare. Stor buske med effektiv, hängande blomning på försommaren.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Linnaea amabilis</i>	Kellokuusama, paradisbuske	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>L. amabilis</i>, paradisbuske (P.O. <i>Kolkwitzia amabilis</i>). 	Planterades redan i början av 1900-talet. Riklig, doftande blomning i juni. Trivs säkrast på en skyddad, varm växtplats som täcks av snö.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Lonicera</i> spp.	Kuusamat, tryar	<p>Många arter och sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>L. ×bella</i> 'Dropmore', fagertry (arten) ▪ <i>L. ×bella</i> 'Sakura', fagertry (arten) ▪ <i>L. ×bella</i> 'Zabelii', fagertry (arten) ▪ <i>L. caerulea</i>, blåtry ▪ <i>L. involucrata</i> 'Satu' skärmtry (arten) ▪ <i>L. nigra</i>, svarttry ▪ <i>L. tatarica</i>, rosentry (P.O.) ▪ <i>L. xylosteum</i>, skogstry. 	<p>Traditionella villaväxter. Blåtry och skogstry växer vilt i Finland. Rosentry har planterats ända sedan 1800-talet, svarttry sedan början av 1900-talet, skärmtryn 'Satu' och fagertryarna 'Dropmore' och 'Sakura' sedan 1940-talet samt fagertryn 'Zabelli' sedan 1960-talet. Lämpliga i en skogsträdgård.</p> <p>! Tryar inklusive frön är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom. Endast den förädlade blåbärstryn (<i>Lonicera caerulea</i> var. <i>kamtschatica</i>) har bär som kan användas som föda.</p>
<i>Magnolia</i> spp.	Magnoliat, magnolior	<p>Många arter och sorter. Till de mest traditionella hör</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. kobus</i>, japansk magnolia ▪ <i>M. sieboldii</i>, buskmagnolia ▪ <i>M. stellata</i>, stjärnmagnolia ▪ <i>M. acuminata</i>, poppelmagnolia (träd). 	<p>Buskar eller små träd med en speciellt vacker blomning, vanligen på försommaren. Magnolior infördes till Finland redan på 1800-talet, men i större grad har de planterats sedan mitten av 1900-talet. Tillgången på olika arter och sorter har blivit bättre under de senaste årtiondena. Har fördel av en varm, skyddad växtplats.</p>
<i>Mahonia aquifolium</i>	Lännenmahonia, mahonia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. aquifolium</i>, mahonia (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades emellanåt redan i början av 1900-talet. Vintergrön marktäckande buske som säkrast övervintrar i skydd av snötäcke. Blommar tidigt om våren, har ätliga bär. Lämplig i en skogsträdgård. Unga mahonior behöver skyddas mot vårvindar till exempel med skuggduk.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Malus toringo</i> var. <i>sargentii</i>	Marjaomenapensas (helmiomenapensas), bukettapel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. toringo</i> var. <i>sargentii</i>, bukettapel. 	Planterades redan i början av 1900-talet. Riklig blomning på försommaren. Dekorativa bär och fin, gul höstfärg. Bredväxande buske. ! Krossade frön är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.
<i>Neillia incisa</i>	Neillia, siroseppelvarpu, stefanandra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>N. incisa</i>, stefanandra. Tidigare <i>Stephanandra incisa</i> 'Crispa'. 	Har planterats sedan 1960-talet. Marktäckande växt med sirliga blad och bågformade grenar, anspråkslös blomning. Höstfärg i gula toner.
<i>Philadelphus</i> spp.	Jasmikkeet, schersminer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. coronarius</i>, doftschersmin (P.O. sorten grandiflorus) ▪ <i>P. Lemoinei</i>-Gruppen, småblommig schersmin (P.O.). ▪ <i>P. lewisii</i> 'Tähtisilmä' ▪ <i>P. lewisii</i> 'Waterton', norrlandsschersmin ▪ <i>P. pubescens</i>, kungsschersmin (P.O. namnet <i>latifolius</i>) ▪ <i>P. ×virginalis</i> kameliaschersmin (P.O.) 	Traditionella villaväxter. Doftschersminen har planterats åtminstone sedan 1800-talet, kungsschersminen och den småblommiga schersminen sedan början av 1900-talet och kameliaschersminen sedan 1940-talet. Doftande, vacker blomning. Buskar av olika storlek, varav den småblommiga är minst. Övriga schersminer blir stora, kungsschersminen kan bli upp till fem meter hög.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Physocarpus opulifolius</i>	Länneheisi-angervo, smällspirea	<p>Många sorter, de mest traditionella</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. opulifolius</i> (P.O.), smällspirea <p>Sorter med skiftande bladfärg, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. opulifolius</i> 'Diabolo', rödbladig smällspirea ▪ <i>P. opulifolius</i> 'Dart's Gold', gulbladig smällspirea. 	<p>Formen med gröna blad är den mest traditionella och har planterats sedan början av 1900-talet. Den mörkbladiga sorten 'Diabolo' har planterats sedan 1960-talet. Stora och härdiga buskar med en måttligt effektiv blomning. De nya sorter som nuförtiden är tillgängliga har varierande bladfärger, från gult till röda nyanser. Även låga sorter är tillgängliga.</p>
<i>Prunus pumila</i>	Hietakirsikka, sandkörsbär	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Prunus pumila</i> var. <i>depressa</i>, sandkörsbär. 	<p>Sandkörsbär planterades redan i början av 1900-talet. Numera saluförs sandkörsbäret <i>Prunus pumila</i> var. <i>depressa</i>. Låg, slingrande marktäckande växt med riklig, vit blomning på försommaren och röd höstfärg. De små frukterna är ätliga.</p> <p>! Krossade frön är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Prunus spinosa</i>	Oratuomi, slån	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. spinosa</i> (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Växer vilt i Finland. Taggig buske som sprider sig genom rotskott. Frukterna kan användas som föda. Frodas säkrast på en skyddad, varm växtplats.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Prunus tenella</i>	Kääpiömanteli, dvärgmandel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. tenella</i> (rotäktä). 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan i början av 1900-talet. Effektiv blomning på våren. Frukten är inte ätlig.</p> <p>! Krossade frön är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Rhododendron</i> spp.	Alppiruusut, alprosor	<p>Stort antal arter och sorter. Till de mest traditionella hör</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. 'Catawbiense Grandiflorum'</i> (P.O.) ▪ <i>R. 'Cunningham's White'</i>. <p>Bland de finländska sorterna t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. 'Axel Tigerstedt'</i> ▪ <i>R. 'Eino'</i> ▪ <i>R. 'Haaga'</i> ▪ <i>R. 'Hellikki'</i> ▪ <i>R. 'Helsinki University'</i> ▪ <i>R. 'Kullervo'</i> ▪ <i>R. 'Marketta'</i> ▪ <i>R. 'Mauritz'</i> ▪ <i>R. 'Mikkeli'</i> ▪ <i>R. 'Pekka'</i> ▪ <i>R. 'P.M.A Tigerstedt'</i> ▪ <i>R. 'Pohjolan Tytär'</i> ▪ <i>R. 'Raisa'</i>. 	<p>Av alprosorna har sorten 'Catawbiense Grandiflorum' planterats i stor omfattning sedan början av 1900-talet, sorten 'Cunningham's White' sedan 1950-talet. Förädlingsarbetet med de finländska sorterna började på 1970-talet. Så småningom har allt fler kommit ut i handeln och tillgången på olika sorter är stor. Vintergröna buskar, från låga till mycket stora. Anslående blomning på försommaren. Lämpliga i en skogsträdgård. Unga alprosor behöver skyddas mot vårvindar till exempel med skuggduk.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Rhododendron</i> spp.	Atsaleat, azaleor	<p>Stort antal arter och sorter. Till de mest traditionella hör</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. ×fraseri</i>, fraserazalea ▪ <i>R. luteum</i>, guldazalea ▪ <i>R. molle</i> subsp. <i>japonicum</i>, japansk azalea (P.O.) <p>Bland de finländska sorterna t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. 'Aamurusko'</i> ▪ <i>R. 'Adalmina'</i> ▪ <i>R. 'Illusia'</i> ▪ <i>R. 'Kullannuppu'</i> ▪ <i>R. 'Onnimanni'</i> ▪ <i>R. 'Ruususen uni'</i> ▪ <i>R. 'Tarleena'</i>. 	<p>Japansk azalea och fraserazalea planterades redan i början av 1900-talet. Olika arter och sorter har varit tillgängliga i flera årtionden. Förädlingsarbetet med de finländska sorterna började på 1980-talet. Så småningom har allt fler kommit ut i handeln. <i>R. Northern Lights</i>-Gruppen som tagits fram i Minnesota är hårdig även i Finland. Mindre, sommargröna buskar. Anslående blomning på försommaren. Ofta fin höstfärg. Lämpliga i en skogsträdgård.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Ribes</i> spp.	Herukat ja karviaiset, vinbär och krusbär <i>Ribes</i> -suvun koristepensaat, ripsar	<p>Bärbuskar finns tiotals olika sorter. Många lokala sorter.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. nigra</i>, svarta och gröna vinbär ▪ <i>R. Rubrum</i>-Gruppen, röda och vita vinbär ▪ <i>R. uva-crispa</i>, krusbär <p>Prydnadsbuskar t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. alpinum</i>, måbär (P.O.) ▪ <i>R. aureum</i>, gullrips (P.O.) ▪ <i>R. glandulosum</i>, dvärgrips ▪ <i>R. sanguineum</i>, rosenrips. 	<p>Traditionella villaväxter. Måbär, röda vinbär och svarta vinbär växer vilt i Finland. Bär i gruppen har odlats i Finland åtminstone ända sedan 1700-talet. Den form av krusbär som nu förtiden är tillgänglig är en korsning från början av 1900-talet. Gull- och rosenrips planterades redan i början av 1900-talet. Dvärgrips introducerades eventuellt på 1980-talet. Prydnadsbuskarnas dekorationsvärde består av lövverket och blomningen på försommaren. Dvärgripsen får också en fin höstfärg. Prydnadsbuskarnas bär är smaklösa, förutom gullripsens bär, som även kan användas till näring.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbusskar	Anmärkningar
<i>Rosa</i> spp.	Ruusut, rosor	<p>Hundratals arter och sorter, till de traditionella buskarna hör t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. acicularis</i>, finnros ▪ <i>R. Alba</i>-Gruppen, jungfrurosor. <i>R. 'Maiden's Blush'</i>, jungfruros, '<i>R. Minette'</i>, mustialaros, nordisk ros ▪ <i>R. 'Blanc Double de Coubert'</i> (P.O.) ▪ <i>R. blanda</i>, labradorrosor ▪ <i>R. canina</i>, stenros ▪ <i>R. Centifolia</i>-Gruppen, centifoliarosor ▪ <i>R. Centifolia Muscosa</i>-Gruppen, mossrosor ▪ <i>R. foetida</i> 'Persian Yellow', turkisk gulros (P.O.) ▪ <i>R. Francofurtana</i>-Gruppen, francofurtana-rosor ▪ <i>R. Gallica</i>-Gruppen, provinsrosor ▪ <i>R. Grootendorst</i>-Gruppen, nejlikrosor. (P.O. <i>R. 'F.J.Grootendorst'</i> och <i>R. 'Pink Grootendorst'</i>) ▪ <i>R. Harisonii</i>-Gruppen, gul pimpinellrosor. <i>R. 'William's Double Yellow'</i>, harisoniiros (P.O.) ▪ <i>R. majalis</i>, kanelros ▪ <i>R. spinosissima</i>, pimpinellros (P.O.) och '<i>Plena'</i> med fyllda blommor ▪ <i>R. Spinosissima</i>-Gruppen '<i>Papula'</i> och '<i>Poppius'</i> ▪ <i>R. 'Splendens'</i>, valamoros, vallmoros (P.O.) ▪ <i>R. virginiana</i>, glansros (P.O.) 	<p>Traditionella villaväxter. Finnros, stenros och kanelros växer vilt i Finland. Rosor har odlats i hundratals år i landet och artsortimentet är verkligen rikligt. Blommande rosbuskar är adeln bland villaväxter. Arter som kraftigt skjuter rotskott är det bra att plantera på områden därifrån de inte kan sprida sig.</p> <p>🌐 Obs! <i>R. glauca</i>, daggros, är en främmande art som lätt sprider sig med frön. Vresrosen, <i>R. rugosa</i>, och dess vitblommiga form <i>R. rugosa</i> f. <i>alba</i> är invasiv främmande art som ingår i den nationella förteckningen, som det är helt förbjudet att plantera och odla.</p> <p>Rosor som förädlats fram ur vresrosen och som har dämpad spridning genom frön (<i>Rugosa</i>-Gruppen) är det fortfarande tillåtet att plantera.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Rubus</i> spp.	Vatukat, rubusar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. idaeus</i>, hallon med stort antal sorter ▪ <i>R. odoratus</i>, rosenhallon (P.O.) ▪ <i>R. parviflorus</i>, nutkahallon. 	<p>Traditionella villaväxter. Odlades redan på 1800-talet. Hallon är en traditionell bärväxt. Redan på 1800-talet var hallon med gula bär populära. Rosen- och nutkahallon används i regel som prydnadsbuskar, även om bären är ätliga. Sprider sig genom jordstammar eller rot- och stamskott.</p>
<i>Salix</i> spp.	Pajut, pilar och sälgar	<p>Stort antal arter och sorter. De mest traditionella odlade arterna</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. alba</i> 'Sibirica', silverpil (P.O.) ▪ <i>S. lanata</i>, ullvide ▪ <i>S. purpurea</i>, rödvide (P.O.) ▪ <i>S. purpurea</i> 'Nana' (P.O.) ▪ <i>S. viminalis</i>, korgvide (P.O.). 	<p>Många videarter växer vilt i Finland. Silverpilar planterades redan på 1800-talet. Rödvide och korgvide nämns i en publikation från 1908. Så småningom har bruket av olika videarter ökat. Silverpilen som blir stor har använts i häckar som klipps. Trivs väl även på fuktiga och leriga växtplatser.</p>
<i>Sambucus nigra</i>	Mustaselja, fläder	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. nigra</i>, fläder. Olika sorter. 	<p>Planterades redan i början av 1900-talet. Stor buske med dekorativa blommor och bär.</p> <p>☠ Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom. Bären är inte giftfria förrän de är helt mogna. Genom kokning kan de förädlas och tillvaratas som t.ex. saft.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Spiraea</i> spp.	Pensasangervot, spireor	<p>Stort antal arter och sorter. Till de mest traditionella hör</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. betulifolia</i>, björkspirea ▪ <i>S. chamaedryfolia</i>, kvastspirea ▪ <i>S. chamaedryfolia</i> var. <i>ulmifolia</i>, snårspirea ▪ <i>S. 'Grefsheim'</i>, norskspirea ▪ <i>S. japonica 'Anthony Waterer'</i>, rosenspirea ▪ <i>S. japonica 'Froebelii'</i>, rosenspirea ▪ <i>S. japonica 'Little Princess'</i>, dvärgpraktspirea ▪ <i>S. margaritae</i>, margaritaspirea (P.O.) ▪ <i>S. splendens</i> (tid. <i>densiflora</i>), amerikansk praktspirea ▪ <i>S. trilobata</i>, sibirisk spirea. 	<p>Traditionella villaväxter. Kvastspirea och olika andra arter planterades redan på 1800-talet. På 1940-talet började en utbredd användning av olika sorter av praktspirea i våra trakter. Björkspirea och norskspirea blev vanliga i planteringar på 1980-talet. Den hårdigare norskspirean har trängt ut den tidigare populära brudspirean <i>S. arguta</i>. Spireorna hör till de populäraste traditionella växterna. De är vanligen friska och lättskötta, och speciellt björkspirean kan få en lysande höstfärg. Obs! I vissa fall, t.ex. klasespirean <i>Spiraea ×billardi</i> (P.O.), douglasspirean <i>S. douglasii</i> (P.O.), och häckspirean <i>S. salicifolia</i>, bör växternas kraftiga tendens att sprida sig genom rotskott beaktas, och som ska förhindras att sprida sig ut i naturen. ☹️ Obs! Vitspirean <i>S. Alba</i>, och dess form <i>Spiraea alba</i> var. <i>alba</i> och <i>Spiraea alba</i> var. <i>latifolia</i>, är Invasiv främmande art som ingår i den nationella förteckningen. Det är helt förbjudet att plantera och odla arten. Vitspirea har en tvåårig övergångstid, och lagen träder i kraft 15.8.2025.</p>
<i>Sorbaria sorbifolia</i>	Viitapihlaja-angervo, rönnspirea	Rekommenderas ej.	☹️ Obs! Invasiv främmande art som ingår i den nationella förteckningen. Det är helt förbjudet att plantera och odla arten. Rönnspirea har en tvåårig övergångstid, och lagen träder i kraft 15.8.2025.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för lövbuskar	Anmärkningar
<i>Symphoricarpos albus</i> var. <i>laevigatus</i>	Valkolumimarja, snöbär	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. albus</i> var. <i>laevigatus</i> (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan i början av 1900-talet, troligtvis tidigare. Dekorativa, vita bär.</p> <p>! Både växten och bären är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Syringa</i> spp.	Syreenit, syrener	<p>Tiotaler arter och sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>S. ×chinensis</i>, parksyren ▪ <i>S. ×henryi</i>, norrlandssyren. ▪ <i>S. josikaea</i>, ungersk syren (P.O.) ▪ <i>S. reflexa</i>, hängsyren (P.O.) ▪ <i>S. reticulata</i>, ligustersyren ▪ <i>S. vulgaris</i>, syren (P.O.) ▪ <i>S. Vulgaris</i>-Gruppen ädelsyrener, stort antal sorter (P.O. sorter som 'Michel Buchner', 'Mme Lemoine' ja 'Ruhm von Horstenstein') 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades i huvudstadsregionen redan på 1700–1800-talet. Stora och långlivade buskar med effektfull och doftande blomning på försommaren. Syrener har av tradition även drivits upp genom ympning i stam eller som enstammiga träd, varav ligustersyrenen är den största. Den vanliga syrenen skjuter vanligen rikligt med jordskott. Vackra syrener passar särskilt väl i landskapsbilden för en traditionell villastad.</p>
<i>Weigela</i> spp.	Kotakuusamat, praktttry	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>W. Trädgårdspraktttry</i>-Gruppen ▪ <i>W. middendoriana</i>, gullpraktttry. 	<p>Trädgårdspraktttry har planterats sedan början av 1900-talet, gullpraktttry sedan 1940-talet. Dekorativa, små blommor och frökapslar. Trivs säkrast på en skyddad, varm växtplats som täcks av snö.</p>
<i>Viburnum</i> spp.	Heidet, olvonsläktet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>V. lantana</i>, parkolvon ▪ <i>V. lentago</i>, glansolvon ▪ <i>V. opulus</i>, skogsolvon (P.O.) ▪ <i>V. opulus</i> 'Roseum', snöbollsbuske (P.O.) ▪ <i>V. opulus</i> 'Pohjan neito', snöbollsbuske. 	<p>Traditionella villaväxter. Skogsolvon växer vilt i Finland. Olvon planterades redan i början av 1900-talet, troligtvis tidigare. Bären som olvon bildar är oätliga. Snöbollsbusken har särskilt vackra, klotrunda, vita blommor och bildar inte bär.</p>

4 Barrträd och barrbuskar

Tabellen tar upp ett urval barrväxter som av tradition har planterats i finländska trädgårdar. Växterna listas i alfabetisk ordning efter det latinska namnet. Tabellens första kolumn innehåller växtens vetenskapliga namn, den andra kolumnen växtens namn på finska och svenska och den tredje olika arter och sorter i detalj. Till exempel det första namnet i tabellen, *Abies* spp., står för ädelgranssläktet (*Abies*) och dess arter (species, förkortat spp.). Ett exempel på en art är *Abies amabilis*, purpurgran. Den tredje kolumnen tar upp arter och sorter, som är

märkta med (P.O.) om de finns i försäljningskatalogen för Paul Olssons plantskola i Grankulla 1957. Den fjärde kolumnen ger tilläggsinformation och anger vid vilken tid växten har börjat planteras inom vårt område. Här anges också eventuell status som främmande art och eventuell giftighet. Obs! Alla unga vintergröna barrväxter behöver skyddas mot vårvindar till exempel med skuggduk, men detta nämns separat i fråga om särskilt känsliga arter.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för barrträd och barrbuskar	Anmärkingar
<i>Abies</i> spp.	Pihdat, ädelgranar	<ul style="list-style-type: none">▪ <i>A. amabilis</i>, purpurgran▪ <i>A. concolor</i>, coloradogran (P.O.)▪ <i>A. koreana</i>, koreagran.	Traditionella villaväxter. Stora colorado-, balsam- och pichtagranar har planterats i Finland sedan 1800-talet, purpurgranar sedan början av 1900-talet. Koreagranar, som blir vanligen små, började planteras på 1980-talet. ☹ Obs! <i>A. balsamea</i> , balsamgran, och <i>A. sibirica</i> , pichtagran, är främmande arter som ska förhindras att sprida sig ut i naturen. De bör planteras efter övervägande.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för barrträd och barrbuskar	Anmärkningar
<i>Juniperus</i> spp.	Katajat, enar	Stort antal arter och sorter. De mest traditionella är <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>J. communis</i>, en ▪ <i>J. communis</i> 'Suecica', träd-en ▪ <i>J. communis</i> 'Repanda', dvärg-en ▪ <i>J. horizontalis</i>, amerikansk kryp-en ▪ <i>J. sabina</i>, sävenbom ▪ <i>J. squamata</i> 'Meyeri', blå-en ▪ <i>J. virginiana</i>, blyerts-en (P.O. formen 'Horizontalis'). 	Traditionella villaväxter. De flesta <i>J. communis</i> -sorter växer vilt i Finland. Amerikansk kryp-en, träd-en, sävenbom, blå-en och blyerts-en salufördes redan på 1940–50-talet. Så småningom har bruket av olika arter och sorter ökat. Lämpliga även på en liten gård. Unga individer är känsliga för kall vårvind. ! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.
<i>Larix</i> spp.	Lehtikuuset, lärkar	Många arter och sorter. De traditionella är <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>L. decidua</i>, europeisk lärk ▪ <i>L. kaempferi</i>, japansk lärk (P.O. har namnet <i>L. leptolepis</i>) ▪ <i>Larix kamtschatica</i>, kurilerlärk ▪ <i>L. sibirica</i>, sibirisk lärk. 	Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet, japansk lärk senare. Stora, sommargröna träd med en fin, gul höstfärg.
<i>Microbiota decussata</i>	Tuivio, kryptuja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Microbiota decussata</i>, kryptuja. 	Har planterats sedan 1960-talet. Rätt liten och nästan krypande barrbuske, som på vintern får en brun ton.
<i>Picea abies</i> ssp.	Metsäkuusi, gran	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. abies</i> (P.O.) ▪ <i>P. abies</i> f. aurea, guldgran ▪ <i>P. abies</i> f. cruenta, smultrongran ▪ <i>P. abies</i> f. pendula, hänggran ▪ <i>P. abies</i> f. virgata, ormgran ▪ <i>P. abies</i> 'Echiniformis', igelkottsgran ▪ <i>P. abies</i> 'Nidiformis', fågelbogran (P.O.) ▪ <i>P. abies</i> 'Tabulaeformis', bordgran. 	Traditionella villaväxter. Granen växer vilt i Finland. Den används även i klippta häckar. Många varianter. En del sorter blir mycket låga, t.ex. Igelkottsgranen, fågelbogranen och bordgranen.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för barrträd och barrbuskar	Anmärkningar
<i>Picea glauca</i> 'Conica'	Kartiovalkokuusi, sockertoppsgran	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Picea glauca</i> 'Conica', sockertoppsgran. 	Har planterats åtminstone sedan 1980-talet. Liten, långsamväxande dvärggran som behöver mycket ljus för att bli tät. Särskilt känslig för kall vårvind.
<i>Picea mariana</i>	Mustakuusi, svartgran	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. mariana</i>, svartgran. 	Har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Tätt barrträd, mindre än den vanliga granen.
<i>Picea omorika</i>	Serbiankuusi, serbgran	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. omorika</i> ▪ <i>P. omorika</i> 'Karel', liten serbgran ▪ <i>P. omorika</i> 'Nana', liten serbgran. 	Den ursprungliga formen har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Populärt, högt men smalt barrträd med blåa barr. Den används även i klippta häckar. Dvärgformerna bli låga.
<i>Picea pungens</i>	Okakuusi, stickgran	<p>Många sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. pungens</i> 'Glauca', blågran ▪ <i>P. pungens</i> 'Hoopsii', blågran. 	Har planterats åtminstone sedan 1940-talet, då bl.a. den silverfärgade sorten <i>Picea pungens</i> 'Argentea' salufördes. Tillgången på olika sorter har blivit mångsidigare efter 1980-talet. Olika sorter blir olika stora. Blågröna och silverfärgade former. Behöver mycket ljus och luft omkring sig för att bli vackra.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för barrträd och barrbuskar	Anmärkningar
<i>Pinus</i> spp.	Männyt, tallar	<p>Trädartade , t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. cembra</i> subsp. <i>sibirica</i>, sibirisk cembratall (P.O.) ▪ <i>P. contorta</i> var. <i>latifolia</i>, contortatall (P.O. har namnet <i>P. murrayana</i>) ▪ <i>P. peuce</i>, makedonisk tall (P.O.) ▪ <i>P. sylvestris</i>, tall <p>Buskartade , t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. mugo</i>, bergtall (P.O. har namnet <i>P. montana</i>) ▪ <i>P. mugo</i> 'Pumilio', dvärgbergtall ▪ <i>P. pumila</i>, dvärgtall (P.O.). 	<p>Traditionella villaväxter. Den vanliga tallen växer vilt i Finland. Sibiriska cembratallar har planterats sedan 1800-talet, bergtallar sedan förra hälften av 1900-talet. Tallar blir vanligen stora. Bergtallens ursprungsart är en trädartad buske som blir rätt stor. Dvärgbergtallen blir liten och har planterats i några tiotal år.</p>
<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Länndouglaskuusi, douglasgran	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. menziesii</i> (P.O. har namnet <i>P. taxifolia</i>). 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet. Stort träd.</p> <p>☠ Obs! Fara för skyttesvamp hos douglasgran (svampen klassificerad som främmande art).</p>
<i>Taxus</i> spp.	Marjakuuset, idegranar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>T. baccata</i>, idegran ▪ <i>T. cuspidata</i>, japansk idegran (P.O.) med många sorter ▪ <i>T. ×media</i>, hybrididegran (P.O.) med många sorter. 	<p>Idegranen, som växer vilt på Åland, är vinterkänslig. Japanska idegranar planterades redan i början av 1900-talet. Hybrididegranar har planterats åtminstone sedan 1940-talet. Lämpliga även på en liten gård. De används även i klippta häckar.</p> <p>! Mycket giftig. Endast bärets fruktkött är giftfritt. Växten kan orsaka allvarlig förgiftning och förgiftningssymptom även vid förtäring av liten mängd. Kontakt Giftinformationscentralen, om någon har ätit av växten.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för barrträd och barrbuskar	Anmärkningar
<i>Thuja</i> spp.	Tuijat, tujor	<p>Många arter och sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>T. occidentalis</i> 'Brabant', pyramidtuja ▪ <i>T. occidentalis</i> 'Pyramidalis Compacta', pyramidtuja (P.O. har sorten 'Pyramidalis') ▪ <i>T. occidentalis</i> 'Globosa', klottuja (P.O.) ▪ <i>T. occidentalis</i> 'Holmstrup', pyramidtuja ▪ <i>T. occidentalis</i> 'Umbraculifera' (P.O.), dvärgklottulla ▪ <i>T. koraiensis</i>, koreansk tuja (P.O.) 	<p>Traditionella villaväxter. Den vanliga tujan <i>T. occidentalis</i> planterades redan på 1800-talet. Arterna och sorterna blir olika stora, de största blir mycket stora. Vissa mer moderna sorter av vanlig tuja, som 'Smaragd', skiljer sig mycket i utseende från den traditionella <i>T. occidentalis</i>. Tujor används allmänt som friväxande eller klippta häckar. Unga individer är särskilt känsliga för kall vårvind.</p> <p>☠ Obs! Jättetujan <i>T. plicata</i> (P.O.) är en främmande art som ska förhindras att sprida sig ut i naturen och som bör planteras efter övervägande.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Tsuga</i> spp.	Hemlokit, hemlocksgranar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>T. canadensis</i>, hemlock ▪ <i>T. diversifolia</i>, japansk hemlock ▪ <i>T. heterophylla</i>, jättehemplock. 	<p>Traditionella villaväxter. Vanlig och japansk hemlock har planterats ända sedan början av 1900-talet, jättehemplock sedan 1960-talet. Kan bli rätt stora när de blir äldre. Buskartade eller trädartade, långsamväxande barrväxter. Unga individer är särskilt känsliga för kall vårvind.</p>

5 Klätterväxter

Tabellen tar upp ett urval vedartade och delvis vedartade klätterväxter som av tradition har planterats i finländska trädgårdar. Växterna listas i alfabetisk ordning efter det latinska namnet. Tabellens första kolumn innehåller växtens vetenskapliga namn, den andra kolumnen växtens namn på finska och svenska och den tredje olika arter och sorter i detalj. Ett namn i tabellen, till exempel *Clematis* spp., står för klematissläk-

tet (*Clematis*) och dess arter (species, förkortat spp.). Ett exempel på en art är *C. alpina*, alpklematis. Den tredje kolumnen tar upp arter och sorter, som är märkta med (P.O.) om de finns i försäljningskatalogen för Paul Olssons plantskola i Grankulla 1957. Den fjärde kolumnen ger tilläggsinformation och anger vid vilken tid växten har börjat planteras inom vårt område. Kolumnen innehåller också information om eventuell giftighet.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för klätterväxter	Anmärkningar
<i>Actinidia kolomikta</i>	Kiinanlaikku-köynnös, kameleontbuske	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. kolomikta</i> 'Adam', hanväxt ▪ <i>A. kolomikta</i> 'Annikki', minikiwi Sorten är sambyggare med både han- och honblommor, och ger små frukter som är ätliga.	Kameleontbusken infördes i Finland på 1800-talet. Bruket har ökat efter 1950-talet. Arten har olika han- och honväxter. Hanväxterna har vit-rosabrokiga, dekorativa blad, honväxterna grönare blad. Klättrar själv, men behöver ett stöd att vira sig kring.
<i>Aristolochia macrophylla</i>	Lännenpiippukukka (piippuköynnös), pipranka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A. macrophylla</i> (P.O. har namnet <i>A. durior</i>). 	Planterades redan i början av 1900-talet. Speciellt storbladig och ståtlig ranka för skuggiga platser. Klättrar själv, men behöver ett stöd att vira sig kring.
<i>Celastrus orbiculatus</i>	Japaninkelas-köynnös, japansk traddödare	Rekommenderas ej.	☠ Obs! Den japanska traddödaren, <i>Celastrus orbiculatus</i> har klassificerats som invasiv främmande art av unionsbetydelse 19.5.2022. Det är helt förbjudet att plantera och odla arten. Förbudet träder i kraft i 2.8.2027 efter en övergångsperiod på fem år.

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för klätterväxter	Anmärkningar
<i>Clematis</i> spp.	Kärhöt, klematisar	<p>Ett stort antal arter och sorter, t.ex.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>C. Alpina</i>-Gruppen, alpklematis ▪ <i>C. sibirica</i>, sibirisk klematis ▪ <i>C. vitalba</i>, skogsklematis (P.O.) ▪ <i>C. tangutica</i>, gullklematis ▪ <i>C. viticella</i>, italiensk klematis (P.O.) ▪ många storblommiga förädlade sorter, t.ex. praktklematis i Clematis Sena Storblommiga Gruppen (Jackmanii-Gruppen P.O.) och Patens-Gruppen. 	<p>Sibirisk klematis växer vilt i Finland. Övriga arter och sorter har uppskattningsvis introducerats på 1900-talet. På finska användes namnet skogsklematis för alla klematisar tidigare. Alpklematis och sibirisk klematis hör till de härdigaste, medan storblommiga praktklematis hör till de mest anslående vid blomning. Klematisar klättrar längs ett lämpligt stöd med hjälp av sina långa bladskaft. Klematisar är lämpliga att plantera som blommande växter bredvid gröna klätterväxter.</p>
<i>Hydrangea anomala</i> subsp. <i>petiolaris</i>	Köynnöshortensia, klätterhortensia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Hydrangea anomala</i> subsp. <i>petiolaris</i>, klätterhortensia. 	<p>Mer omfattande bruk började uppskattningsvis på 1940-talet. Spetsliknande blommor och tämligen tjock, vedartad stjälk. Växer relativt långsamt. Klättrar själv med hjälp av sugrötter längs ett lämpligt stöd. Passar utmärkt på en tallstam, men även som marktäckande växt eller mot berg.</p> <p>! Växten är giftig, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Lonicera</i> spp.	Köynnöskuusamat, kaprifol	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>L. ×brownii</i> 'Dropmore Scarlet', eldkaprifol ▪ <i>L. caprifolium</i>, kaprifol (P.O.) ▪ <i>L. periclymenum</i>, vildkaprifol. 	<p>Traditionella villaväxter. Kaprifoler planterades redan på 1800-talet. Klättrar själv, men behöver ett stöd att vira sig kring. Kan också planteras som marktäckande växt. Dekorativa blommor, blomningen blir rikligast i solljus.</p> <p>! Både växten och bären är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>

Vetenskapligt namn	Finskt och svenskt namn	Rekommenderade arter och sorter för klätterväxter	Anmärkningar
<i>Menispermum</i> spp.	Kilpikierrot, månfrörankor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>M. canadense</i>, amerikansk månfröranka ▪ <i>M. dauricum</i>, asiatisk månfröranka (P.O.). 	Har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Prydnadsvärdet ligger i det täckande lövverket. Klättrar själv, men behöver ett stöd att vira sig kring.
<i>Parthenocissus</i> spp.	Villiviinit, vildvin	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>P. inserta</i>, vildvin (P.O. har dåvarande namnet <i>quinquefolia</i>) ▪ <i>P. quinquefolia</i>, klättervildvin (P.O. har dåvarande namnet <i>engelmanni</i>). 	<p>Traditionella villaväxter. Planterades redan på 1800-talet. Snabbväxande, speciellt långa och frodiga rankor. Lysande röd höstfärg. Det vanliga vildvinet klättrar med sina klängen längs ett lämpligt stöd, klättervildvinet fäster sig kraftigt även vid en väggyta med hjälp av sina sugkopsliknande häftskivor.</p> <p>! Både växten och bären är giftiga, men att förtära en liten mängd ger sällan symptom.</p>
<i>Rosa</i> spp.	Köynnösrusut, klätterrosor	<p>Stort antal arter och sorter. De traditionella är</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>R. 'Pohjantähti'</i> ('Polstjärnan') (P.O.), finsk klätterros ▪ <i>R. 'Paul's Scarlet Climber'</i> (P.O.) ▪ <i>R. 'New Dawn'</i> (P.O.). 	Den härdiga finska klätterrosen 'Pohjantähti' förädlades 1932 och bruket inleddes uppskattningsvis på 1940-talet. Klätterrosor fästs vid ett lämpligt stöd och behöver vanligen ett ordentligt skydd över vintern. 'Pohjantähti' kan trivas utan skydd.
<i>Vitis amurensis</i>	Amurinviini, amurvin	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>V. amurensis</i>, amurvin. 	Har planterats åtminstone sedan 1950-talet. Prydnadsväxt med glödande röd höstfärg. Klättrar själv, men behöver ett stöd att vira sig kring. Bären smaklösa.

6 Källor

Alanko, T. Daalia ja pelakuu. Suomalaisen puutarhan kasvutarina. Teija Alanko ja SKS Kirjat. Helsinki 2022.

Buch, H. & Sola, A.A. Suomen talvikasvio. Otava. Helsinki 1908.

Erävuori, J., Larma, T., Palmgren, C., Stenberg, S. & Vaenerberg, H. (toim.) Osakeyhtiö josta tuli kaupunki – Kauniainen 80 vuotta. Kauniaisten kaupunki 1986.

Erävuori, J., Larma, T., Palmgren, C., Stenberg, S. & Vaenerberg, H. (toim.) Asuminen ennen ja nyt – Kauniaisten huvilakulttuuria. Kauniaisten kaupunki 1988.

Eskola, T., Frondelius, S., Häyrynen, M. & Leskinen, P. (toim.) Hortus Fennicus Suomen puutarhataide. Viherympäristöliitto ry julkaisu nro 17, Puutarhataiteen seura ry julkaisu nro 1. Helsinki 2001.

Helsingin kaupunki n.d. Helsingin kaupunkikasviopas. [Verkkosivu]. Hämtad 28.2.2022. <https://kaupunkikasviopas.hel.fi>.

Hämet-Ahti, L., Palmén, A., Alanko, P., Tigerstedt, P. M. A. & Koistinen, M. Suomen puu- ja pensaskasvio. Dendrologian Seura – Dendrologiska Sällskapet r.y. Helsinki 1992.

Häyrynen, M. Maisemapuistosta reformipuistoon. Helsingin kaupunkipuistot ja puistopolitiikka 1880-luvulta 1930-luvulle. Helsinki-seura. Helsinki 1994.

Lettojärvi, I. ja Lindén, L. Puistojemme puu- ja pensasvalikoima 1950-luvulla. Sorbifolia 49. vuosikerta 1/2018 sivut 3–25. Dendrologian Seura- Dendrologiska Sällskapet r.y. Helsinki 2018.

Luonnonvarakeskus n.d. Vieraslajit.fi. [Verkkosivu]. Hämtad 28.2.2022 ja 11.10.2023. <https://www.vieraslajit.fi>.

Maa- ja metsätalousministeriö. Kansallinen vieraslajistrategia. Helsinki 2012.

Mustilan arboretum n.d. Arboretumin kasvit. [Verkkosivu]. Hämtad 28.2.2022. <http://www.mustila.fi/kasvit>.

Myrkytystietokeskus n.d. Aineet, kasvit ja sienet. [Verkkosivu]. Hämtad 30.3.2022. <https://www.hus.fi/haku/myrkytystietokeskus>.

Paul Olsson 1957. Helsinki 1957.

Salonen, T. & Jaatinen, K. Kodin puutarha. 7. painos. WSOY Helsinki 1949.

Suomalainen taimi.fi n.d. [Verkkosivu]. Hämtad 30.3.2022. <https://www.suomalaintaimi.fi>.

Suomen lajitietokeskus n.d. Laji.fi. [Verkkosivu]. Hämtad 28.2.2022 ja 11.10.2023. <https://www.laji.fi>.

Väre, H., Saarinen, J., Kurtto, A. ja Hämet-Ahti, L. (toim.). Suomen puu- ja pensaskasvio. Dendrologian Seura – Dendrologiska Sällskapet r.y. 3. painos. Helsinki 2021.

Veisterä, V. Kauniaisten rakennetun ympäristön hoito- ja suojeleuhjelma. Kauniaisten ympäristönsuojelulautakunta 1988.